

A Piaci Hitelprogram (PHP) alapösszefüggései és eszközei

A PIACI HITELPROGRAM (PHP) ALAPÖSSZEFÜGGÉSEI ÉS ESZKÖZEI

A hitelezési kockázatok csökkentése és a gazdasági növekedés kkv-hitelezésen keresztüli dinamizálása érdekében az MNB elindítja a bankok piaci hitelezésre való átállását segítő Növekedéstámogató Programot (NTP). Az NTP a Növekedési Hitelprogram (NHP) kivezetési szakaszát és a Piaci Hitelprogramot (PHP) fogja össze.

A Piaci Hitelprogramon belül az MNB két eszközzel egészíti ki a jegybanki eszköztárat: a hitelösztönzés fő eszközeként a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere-ügylettel (HIRS) és kiegészítő eszközként a preferenciális betéti lehetőséggel. A HIRS a bankok kkv-hitelezésből adódó kamatkockázatának 1-3 éves futamidőn való kezelésével támogatja a hitelezési aktivitást, a preferenciális betéti lehetőség pedig a bankok likviditáskezelését segíti, ezáltal ugyancsak ösztönözve a hitelezést.

A programban részt vevő bankok azt vállalják, hogy a HIRS-igénybevétel negyedének megfelelő mértékben növelik kkv-hitelezési aktivitásukat. A hitelezési feltételt formálisan a HIRS-ügylet megkötésével vállalják a bankok, a preferenciális betét ehhez kapcsolódó kiegészítő lehetőség a bankok számára. A HIRS keretösszege 1000 milliárd forint.

A Növekedéstámogató Program révén a nettó vállalati, illetve kiemelten a kkv-hitelállomány 2016-ban 250-400 milliárd forinttal emelkedhet, ami 5-10 százalékos éves hiteldinamikának felel meg. A Piaci Hitelprogramban részt vevő bankok az eszközök igénybevételével a teljesítő kkv-hitelezési tranzakcióikra számszerű hitelezési vállalást tesznek, azaz a program lehetővé teszi a hitelezésben aktív és passzív bankok körének elhatárolását.

A program előkészítési szakaszában konstruktív és sikeres egyeztetések történtek a Magyar Bankszövetség és az MNB között.

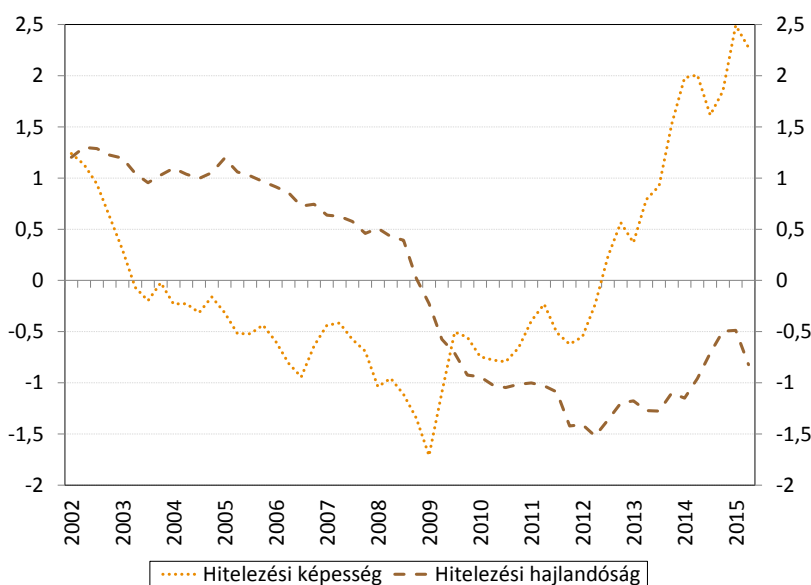
1. BEVEZETÉS

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) Növekedési Hitelprogramja (NHP) keretében az elmúlt bő két évben folyósított hitelek lehetővé tették a drasztikus hitelszűke elkerülését. A jegybank azonban hosszú távon nem helyettesítheti a piaci alapon történő hitelezést, így indokoltá vált a kapcsolódó jegybanki programok áttekintése, módosítása és megújítása.

A banki hitelkínálat kondícióit enyhülő, de továbbra is szigorú hitelfeltételek, óvatosság és alacsony kockázati étvágy jellemzi, így a piaci hitelezés általános élénkülése változatlanul kínálati korlátokba is ütközik. Mindezt ökonometriai becsléseink is megerősítik: az MNB által becsült FAVAR modell alapján a 2013-as és a 2014-es évben fokozatosan mérséklődött a bankrendszer kontrakciós hatása, 2015 első felében azonban ez a folyamat nem folytatódott, és a bankszektor továbbra is enyhén negatívan járul hozzá a kibocsátás bővüléséhez. Elemzéseink szerint a vállalati hitelezés alapfolyamatait törekenység jellemzi, amit részben az okoz, hogy a bankok továbbra is túlzottan óvatosak a hitelezés tekintetében.

Bár a 2014-2020 közötti időszakban elérhető európai uniós források jelentős szerepet kaphatnak az NHP kivezetése után a kkv-szektor finanszírozásában, 2016 első felében azonban ezek az eszközök várhatóan még nem lesznek elérhetőek. Ezen átmeneti időszakban indokolt lehet áthidaló eszközök bevezetése, ellenkező esetben ugyanis a korlátozott forráshoz jutási lehetőségek tartós károkat okozhatnak a gazdaságban.

1. ábra: A bankrendszer hitelezési képessége és hajlandósága¹

Megjegyzés: A konkrét érték a historikus átlagtól vett eltérés a faktor szórásában mérve. Forrás: MNB

¹ A módszertan bemutatása megtalálható a 2015. májusi Pénzügyi stabilitási Jelentésben (2. keretes írás: Hitelezési hajlandóság és képesség – kínálati faktorok a bankoknál).

2. A PIACI HITELPROGRAM (PHP) CÉLKITŰZÉSE ÉS ALAPVETŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A hitelezési kockázatok csökkentése és a gazdasági növekedés kkv-hitelezésen keresztüli dinamizálása érdekében az MNB a bankok piaci hitelezésre való átállását támogató döntéseket hozott. A Monetáris Tanács a 2015. október 6-i ülésén döntött a kkv-hitelezésben domináns tényezővé vált NHP fokozatos kivezetéséről, illetve ehhez kapcsolódva az NHP harmadik szakaszának egyes feltételeiről. Ez utóbbi keretében a harmadik szakasz I. pillérében 300 milliárd forint keret érhető el 2016 elejétől kezdve, valamint a harmadik szakasz II. pillérében további 300 milliárd forintos keretösszegben érhető el forintfinanszírozás a természetes devizafedezettel rendelkező kkv-k részére, devizaswap-ügylettel kiegészítve. A kockázatok kezelése érdekében ugyanakkor olyan új intézkedésekre is szükség van, melyek alapvetően pozitív ösztönzőkkel segítik a piaci alapú vállalati (kkv) hitelezés felfutását, mégpedig az MNB mérlegének bővítése nélkül. Ezt a célt szolgálja a célzott eszközöket alkalmazó Piaci Hitelprogram, amely a jegybanki eszköztár átalakítását is magában foglalja.

A Piaci Hitelprogram keretében az MNB egy kockázatkezelést és egy likviditáskezelést segítő eszközzel támogatja a bankok piaci hitelezésre való átállását. A két eszközt csak együtt vehetik igénybe a bankok. Az ösztönzés egyik eszköze, hogy a bankok a hitelezésből eredő kamatkockázatukat fedezhetik hitelezési feltételhez kötött kamatcsere eszközzel (HIRS). Ehhez szorosan kapcsolódva, kiegészítő eszközként a bankok likviditáskezelését támogatja egy preferenciális betét-elhelyezési lehetőség. A két eszköz a jegybanki NHP két fontos tulajdonságát is „továbbviszi”.

- Egyrészt a jegybanki NHP-hitel fix kamatozását helyettesíti, hogy a bankok a kamatcsere-ügylettel is kamatkockázat nélkül nyújthatnak hosszú lejáratú, fix kamatozású kkv-hiteleket.
- Másrészt a jegybanki NHP hitelből a bankok likviditáshoz juthatnak, míg a PHP keretében a preferenciális betét-elhelyezés érdemben segítheti a bankok likviditáskezelését.

E két eszköz összességében úgy képes a bankok piaci hitelezésre való átállását támogatni, hogy közben nem bővíti az MNB mérlegét – mivel a jegybank nem többletlikviditást ad, hanem kockázat- és likviditáskezelési eszközöket. A Piaci Hitelprogram két jegybanki eszközét a bankok együttesen vehetik igénybe, ami a preferenciális betét opciós jellege miatt elsősorban azt jelenti, hogy HIRS-ügylet nélkül nem áll a bankok rendelkezésére a preferenciális betét.

A jegybanki eszközök kínálta előnyökért „cserébe” az igénybe vevő bankok implicit módon ugyan, de konkrét, számon kérhető és ellenőrizhető hitelezési vállalásokat tesznek. Az NHP keretében a bankok oly módon vállalják a hitelezés növelését, hogy a jegybanki refinanszírozást csak kkv-hitelek nyújtására használhatják fel. Bár az NHP-hoz is kapcsolódnak implicit vállalások, azok azonban csak a bruttó hitelkihelyezést érintik, nem pedig a makrogazdasági szempontból nagyobb jelentőségű nettó kihelyezést és a hitelállományt. A Piaci Hitelprogram esetében – a HIRS eszköz feltételéből adódóan – a bankok számszerű hitelezési vállalást tesznek a nettó hitelezésre, ami lehetővé teszi a visszatekintő ellenőrzést, valamint növelheti a bankok elkötelezettségét is.

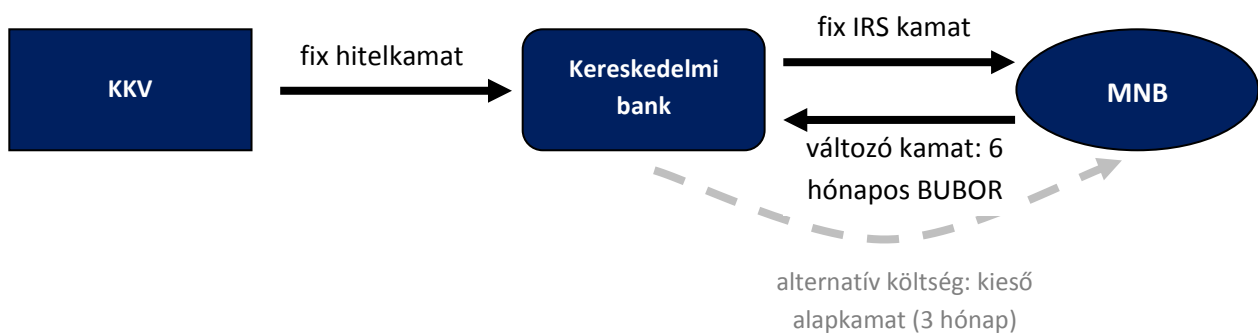
A Piaci Hitelprogram előkészítési szakaszában konstruktív és sikeres egyeztetések történtek a Magyar Bankszövetség és az MNB között. A kkv-hitelezés dinamizálását szolgáló jegybanki programról 2015 októberében intenzív egyeztetéseket folytatott az MNB és a Magyar Bankszövetség. Számos egyéni, szakértői és vezetői konzultációra, valamint két szélesebb körű egyeztetésre is sor került. Az MNB a jegybanki célokhoz illeszkedő banki felvetéseket figyelembe vette.

3. A PIACI HITELPROGRAM ESZKÖZEI

3.1. A hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere-ügylet

A hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere-ügylet (HIRS) a kamatkockázat kezelésén keresztül ösztönözheti a hitelezési aktivitást. A fix kamat kiszámíthatóvá teszi a vállalatok számára a hitelköltséget, ezért fontos, hogy a bankok a fix kamatozású hiteleket bővítsék. A hitelezés azonban bankrendszeri szinten jellemzően rövid, illetve gyorsan átárazódó betétekből történik, így fix kamatozású hitelek nyújtásával a bankok kamatkockázatot és megújítási kockázatot is vállalnak. A kamatkockázat kétirányú: ha a piaci kamatok csökkennek, akkor a betéti kamatokba való begyűrűződéssel a bankok jövedelmezősége javul, míg kamatemelkedés esetén, ha azt a bankok a betéti kamatokban érvényesítik, a banki kamatkiadások emelkednek. Ennek a kockázatnak a kezelésére szolgálnak a kamatcsere-ügyletek, melyek segítségével a változó kamatozású források fix kamatozású forrásra „cserélhetőek el”. Az ügyletben az MNB fix kamatot kap a bankoktól, és cserébe változó kamatot fizet. Így egy esetleges hozamemelkedés esetén a bankok ügyfélbetéteire fizetett magasabb kamatot ellensúlyozza a kamatcsere-ügyletben kapott magasabb kamat, a bankok eredménye kevésbé lesz érzékeny a hozamingadozásokra. A kamatkockázat fedezése különösen a hosszabb, éven túli futamidők esetében releváns. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan az MNB 2014-től kezdve alkalmaz kamatcsere-ügyleteket, ami a piaci szereplők számára bevált, azokat ismerik, így egy hasonló eszköz a piaci szereplők részéről kedvező fogadtatásban részesülhet.

2. ábra: Hosszú futamidejű jegybanki IRS-sel fedezett vállalati hitelnyújtás

A HIRS igénybevételének feltétele, hogy a bankok az ügyletek értékének legalább negyedével növeljék kkv-hitelezésüket. A HIRS-ügylet igénybevételének feltétele, hogy a nem pénzügyi, kkv-sektornak folyósított nettó hitelezés 12 havi összege az igénybe vett ügylet negyedét tegye ki. Az önfinanszírozási kamatcsere-ügyletekhez hasonlóan, az eszköz feltételes jellegéből adódóan a HIRS árazása is eltérhet az azonos lejáratú IRS ügylet árától. A hitelössztönzési IRS ügyletek esetében a feltétel teljesítése nehezebb, mint a hasonló eszközt alkalmazó, önfinanszírozáshoz kapcsolódó ügyleteknél, mivel a bankoknak minden évben növelniük kell a hitelállományukat, míg az önfinanszírozási ügyleteknél csupán egy alkalommal kell az IRS-értékkel megegyező mértékben növelni az elfogadható fedezetek állományát, és a megnövelt állományt már csak szinten kell tartani a futamidő végéig.

A kamatcsere-ügyletek futamideje 1-3 év, ami két ellentétes szempont eredője: egyrészt a hosszabb futamidejű hitelezést érdemes ösztönözni, másrészt azonban a túl hosszú futamidő túlzott mértékben növelheti a jegybank kamatkockázatát és kamatköltségét. A futamidő meghatározásánál az MNB egyik szempontja, hogy az minél hosszabb futamidejű hitelezést ösztönözzön. A hosszabb futamidő azzal is összhangban van, hogy a kamatcsere-ügylettel a hitelezés kamatkockázatát csökkenthetik a bankok, az éven belüli kamatkockázat viszont nem tekinthető jelentősnek. A túl hosszú futamidők elkerülése mellett szól, hogy ennek érdemi hatása lenne a jegybank által felvállalt kamatkockázatra és kamatköltségre.

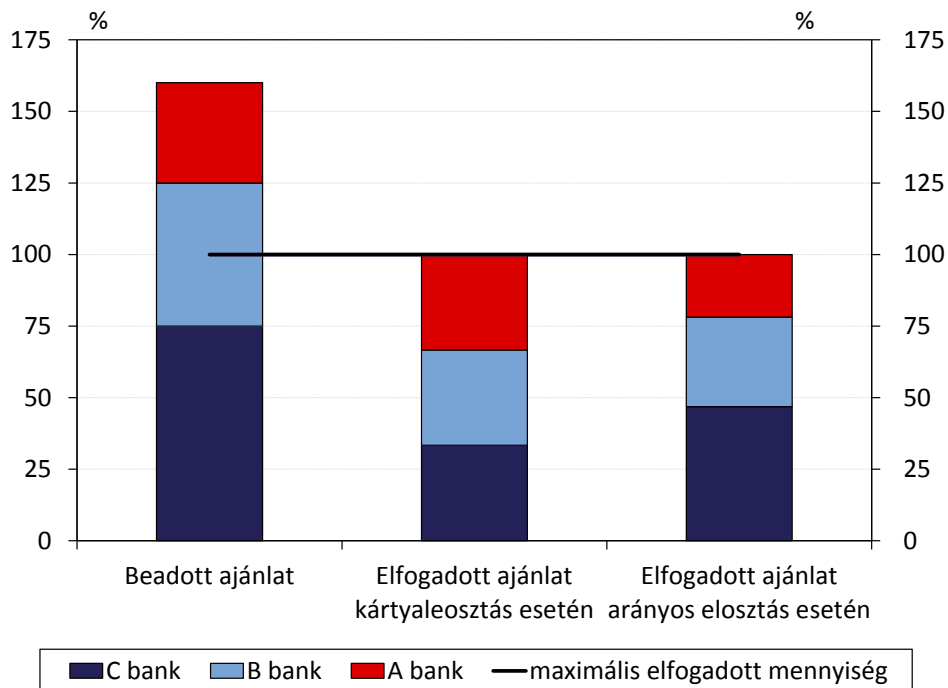
A hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere-ügyletek keretösszege 1000 milliárd forint. Az egynegyedes szabály miatt az 1000 milliárd forintos HIRS keret 250 milliárd forintos hitelnövekedést biztosíthat. Ha tehát a bankok kihasználják a teljes keretet és teljesítik a vállalt feltételt, akkor 250 milliárd forintos növekedés érhető el. Figyelembe véve

az ügyletek futamidejét, a kívánt növekedés nemcsak egyszeri szintemelkedést jelent, hanem a feltétel teljesítése esetén minden évben jelentkezhet (2 éves ügyleteknél 2 évig, 3 éves ügyleteknél 3 évig).

Az MNB ügyletekből eredő kamatkockázatát nemzetgazdasági szinten kompenzálhatja a nagyobb gazdasági növekedés. A korábbi tapasztalatok alapján a kvv-hitelezés növelheti a gazdasági növekedés ütemét. Korábbi becslések szerint a 2013-2014-ben nyújtott NHP hitelek valamivel több, mint 1000 milliárd forintos mennyiségének összesített GDP növelő hatása 0,5-1,1 százalékos volt.² A nagyobb gazdasági növekedés az adóbevételeken keresztül, illetve a magasabb foglalkoztatásból eredően nemzetgazdasági szinten kompenzálhatja az MNB mérlegében megjelenő kitettséget.

A HIRS-tenderekre 2016-ban, korlátozott időszakban kerül sor. Az NHP hitelek esetén egy hosszabb időszak állt rendelkezésre a szerződéskötésre, az NHP második szakaszában például a 2013. októberi bejelentéstől kezdve eredetileg 2014 végéig. A HIRS ügyletek konstrukciója egyszerűbb az NHP-nál, mivel nem az egyes kvv-ügyletekhez tartoznak az MNB-vel kötött ügyletek, hanem egy hitelaggregátumhoz. A tenderek számát és eloszlását, az egyes tendereken kiosztott HIRS-mennyiséget a banki felkészülés időigénye mellett az MNB annak figyelembevételével határozza meg, hogy biztosítható legyen a bankrendszeren belüli viszonylag egyenletes leosztás. Az MNB a monetáris politikai tendereknél jellemzően a kártyaleosztás elvét használja, mely szerint a versengő ajánlatú tendereken a még éppen elfogadott ár mellett a beadott mennyiségek úgy kerülnek szétosztásra, hogy a még teljesítésre váró ajánlatok mindegyike minden elosztási körben azonos mennyiségű ügyletet kap az értékesíteni szándékozott mennyiség eléréséig. Ez a mechanizmus közelíti egymáshoz a végül elfogadott ajánlatokat, és a kisebb ajánlatokat beadó bankoknak kedvez.

3. ábra: Stilizált példa versengő ajánlatok eltérő allokációs mechanizmusok általi elosztásra (illusztráció)

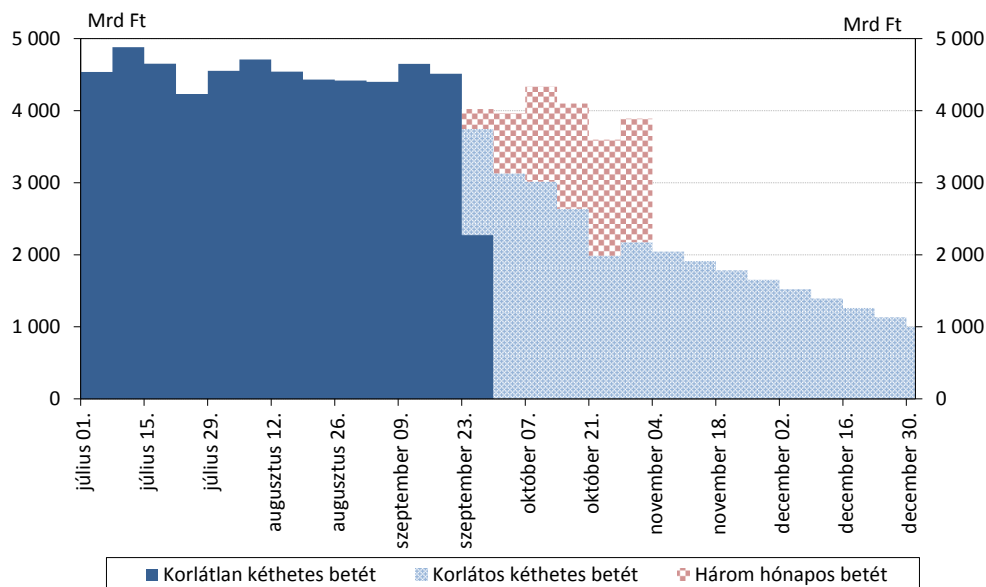
3.2. A preferenciális betéti lehetőség

A preferenciális betéti lehetőség segíti a bankok likviditáskezelését, ezáltal ösztönzi a hitelezést. Az MNB az önfinszírozási programhoz kapcsolódóan 2015 szeptemberétől megváltoztatta az irányadó eszközt 2 hetes betétről 3

² Endrész Mariann – Oláh Zsolt – Pellényi Gábor – Várpalotai Viktor: Az NHP első és második szakaszának 2013–2014. évekre vonatkozó makrogazdasági hatásai.

hónapos betétre. A módosítás arra ösztönzi a bankokat, hogy jegybankon kívüli, piacképes likvid eszközök, köztük állampapírok vásárlásával alkalmazkodjanak a változáshoz. 2015 végére a kéthetes betét állományának felső határa 1000 milliárd forintra csökken. Év végéig a három hónapos betéttel együtt még továbbra is számottevő maradhat a sterilizációs eszköz állománya, mely jelenleg valamivel kevesebb, mint 4000 milliárd forintot tesz ki. 2016 folyamán ugyanakkor a devizatartalék várhatóan tovább csökken, főként a forintosítási eszközök kifizetéséből és az ÁKK devizalejáratainak forintból történő megújításából eredően. A devizatartalék csökkenésével párhuzamosan a jegybank forrásoldalán a sterilizációs állomány ugyancsak zsugorodni fog. A bankrendszer csökkenő likviditása miatt felértékelődnek a banki likviditáskezelést támogató eszközök. A hitelnyújtáshoz abban az esetben van szükség egyedi banki szinten likviditásra, ha a nyújtott hitel (ami első lépésben az adott banknál betétként kerül elhelyezésre) a vállalat felhasználja valamely célra, és azt egy másik bankhoz utalja át. A preferenciális betéti lehetőség a likviditás bankok közti átrendezését könnyíti meg, mivel az likvid eszközként áll a bankok rendelkezésére, melyet bármikor felhasználhatnak, szemben a 3 hónapos betéttel, melyből csak lejáratkor származik likviditás. A preferenciális betétre fizetett kamat az irányadó kamat, így a bankok az eszközt kamatvesztés nélkül használhatják. Jelenleg a kötelező tartalék-elhelyezésen felüli pénzforgalmi számlaegyenlegükre a bankok nem kapnak kamatot, azaz ez a lehetőség egy nagyon likvid és kedvező kamatozású eszközt jelent a bankok számára.

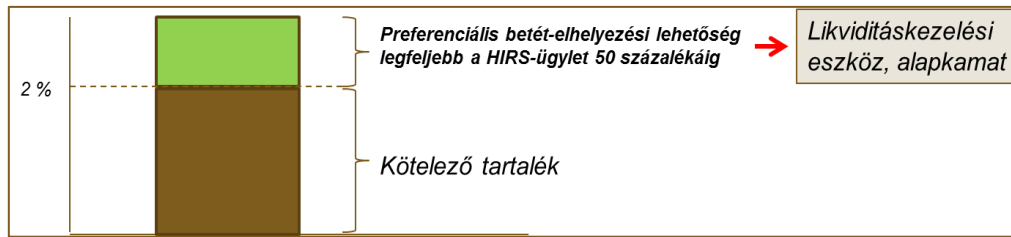
4. ábra: A sterilizációs állomány és a kéthetes betéti limit

Megjegyzés: Az előrejelzés során a korlátos kéthetes betét esetében azt feltételeztük, hogy az egyenletesen csökken 1000 milliárd forintra év végére. Forrás: MNB.

A preferenciális betét a gyakorlatban azt jelenti, hogy a bankok kötelező tartalékon felüli számlaegyenlegükre a kötelező tartalékhoz hasonlóan irányadó kamatot kapnak, legfeljebb az igénybe vett HIRS ügyletek felének mértékéig. Jelenleg az MNB nem fizet kamatot az elszámolási számla kötelező tartalék feletti egyenlegére, ami arra ösztönzi a bankokat, hogy csak a kötelező tartalék erejéig tartsanak egyenleget a pénzforgalmi számlájukon. A kamatcsere-ügyletek kiegészítéseként ezentúl a PHP-ban részt vevő bankok a kötelező tartalékon felül is kapnak kamatot, mely a likviditáskezelés könnyítésén keresztül járulhat hozzá a hitelösztönzéshez. A preferenciális betét-elhelyezési lehetőséget csak azok a hitelintézetek vehetik igénybe, amelyek a hitelösztönzési IRS ügyletek igénybevételével vállalják a hitelnövelési feltételt. A bankok legfeljebb az igénybe vett HIRS ügyletek felének mértékéig vehetik igénybe ezt a lehetőséget. A bankoknak a kötelező tartalék-előírást is az elszámolási számlán kell teljesíteniük, de a preferenciális betét-elhelyezési lehetőség ezen a technikai számlaegyezésen túl nem kapcsolódik a kötelező tartalékrendszerhez és nem is része annak.

5. ábra: A preferenciális betét-elhelyezési lehetőség sematikus modellje

A HIRS-ügyletek 1000 milliárd forintos keretének teljes kihasználása esetén a preferenciális betét-elhelyezési lehetőség 500 milliárd forintos összeget jelent. Mivel a HIRS ügyletek kerete 1000 milliárd forint, és a preferenciális betét-elhelyezési lehetőség a HIRS ügyletek feléig vehető igénybe, a preferenciális betét-elhelyezési lehetőségre 500 milliárd forintos keret adódik. A mennyiség meghatározásánál figyelembe vette az MNB, hogy bankrendszeri szinten ne legyen érdemben nagyobb az elszámolási számla egyenlege, mint a kötelező tartalérendszer 2015. októberi módosítása előtt volt. Az utóbbi években a kötelező tartalék mértéke nominálisan 500 milliárd forint körül alakult, mely a 2 százalékos ráta bevezetésével 350 milliárd körüli szintre csökken. Ehhez hozzáadva a hitelösztönzési keret mintegy 850 milliárd forintos átlagos számlaegyenleg adódik. Ez nem jelent túlzott mértékű növekedést a jelenlegi helyzethez képest, korábban is volt példa arra, hogy egyes napokon a számlaegyenleg ekkora mértéket ért el.

A preferenciális betét-elhelyezési lehetőség bevezetése nem feltétlenül jelent addicionális költséget az MNB-nek. Bár a kötelező tartalékon felüli részre az MNB nem fizet kamatot, a túltartalékolásra vonatkozó kamatfizetés bevezetése nem jelent addicionális költséget az MNB-nek, mivel a tartalékszámra egyenlegének növelését a bankrendszer csak egyéb jegybanki eszközeinek rovására teheti meg. Ha a bankok a 3 hónapos betét állományát csökkentik, akkor az MNB számára a kamatkidás nem változik, mivel a 3 hónapos betétre is az alapkamatot fizeti az MNB. A bankok készpénzállományuk csökkentésével is reagálhatnak, ami többletköltséget jelentene az MNB-nek, mivel a készpénzre az MNB nem fizet kamatot. Ugyanakkor ez nem jelent érdemi mértékben alkalmazható csatornát, a banki készpénztartást a gazdasági szereplők készpénzigénye határozza meg.

A preferenciális betét-elhelyezés igénybevételére a HIRS ügyletek megkötését követően kerülhet sor, a lehetőség az ügyletek futamideje alatt áll fenn. Mivel az igénybevétel lehetősége a HIRS ügyletek mennyiségéhez kapcsolódik, a preferenciális betét-elhelyezés kezdő időpontja a HIRS ügyletek kezdő futamidejéhez kapcsolódik. A lehetőség addig áll fenn, ameddig a banknak „élő” HIRS-ügylete van az MNB-vel. Ha például egy bank 3 éves HIRS-ügyletet köt, akkor akár 3 éven keresztül is használhatja ezt a lehetőséget. Mivel minden évben növelnie kell a banknak a hitelezést, így likvidításra a banknak a későbbi években is szüksége lehet a hitelnyújtás megkönnyítéséhez.

4. A HITELEZÉSI ALAPFOLYAMATOK MÉRÉSE ÉS A BANKI VÁLLALÁSOK ELLENŐRZÉSE

A jegybanki eszközök a piaci alapú hitelezésre való visszatérést támogatják és az élénkülő hitelezési alapfolyamatok egyfajta elismeréseként szolgálnak. Az alapfolyamatok megragadása leginkább a kkv-hitelek tranzakcióival képzelhető el, tekintettel arra, hogy a vállalati hitelpiac koncentrálttsága miatt néhány nagyobb szereplő egyedi tranzakciói érdemben tudják befolyásolni az aggregált tranzakciós értékeket, miközben az alapfolyamatok dinamikájáról keveset árulnak el (a teljes hitelállomány mintegy fele a hitellel rendelkező vállalatok 1 százalékának mérlegében van).

1. táblázat: A nem pénzügyi vállalatok hitelintézetekkel szemben fennálló tartozásának koncentrálttsága

Fennálló tőke nagysága	Teljes fennálló tőketartozás (milliárd forint)	Szerződésszám (db)	Átlagos fennálló tőketartozás (milliárd forint)
0,1 milliárd forint alatt	1395	131 195	0,01
0,1 és 1 milliárd forint között	2100	7 675	0,27
1 és 10 milliárd forint között	2593	1 011	2,57
10 milliárd forint felett	1326	79	16,78
Összesen	7414	139 960	0,05

Forrás: KHR, MNB.

A hitelezés mérésére szolgáló mutatónak minél jobban meg kell ragadnia az alapvető hitelezési folyamatokat. Ennek érdekében – a vállalati hitelezésben aktív bankok képviselőivel több körben egyeztetve – az MNB a következő szempontokat vette figyelembe:

- A mutató alapját a nem pénzügyi, mikro-, kis- és közép vállalatoknak (kkv)³ folyósított hitelek és az általuk teljesített törlesztések különbsége (tranzakció) adja. A kkv szegmensre helyezett fókusz lehetővé teszi, hogy a nagyvállalati szegmensre jellemző nagy összegű, gyakran kiszámíthatatlan törlesztések ne torzítsák az idősort. A mutató vizsgálata nem konszolidált alapon történik, azaz az egyes intézmények tulajdonában álló pénzügyi vállalkozások által folyósított hitelek nem kerülnek beszámításra.
- A volatilis hiteltörlesztések éven belüli szezonálisának simítása érdekében a tranzakciók 12 hónapos időszakon kerülnek összegzésre (a naptári évben). Az eszközökből kizárásra kerülnek azon intézmények, melyeknél a gördülő összeg értéke kisebb, mint nulla.
- A mutatóból intézményenként kiszűrésre kerül az eladott teljesítő hitelek volumene. Ezen ügyletek kiszűrése nélkül előfordulhatna, hogy egy-egy intézmény az általa folyósított hiteleket a tulajdonában álló pénzügyi vállalkozásnak adná tovább, ezáltal elérve, hogy az egyes hiteltranzakciók folyósításként növeljék a mutató értékét, a törlesztések azonban ne csökkentsék azt. Az eszköz így a kívánt céltól eltérő viselkedést is juttalmazna.

³ A 2004. évi XXXIV. tv. definíciója alapján a mikro-, kis és középvállalkozások (KKV) közé sorolható vállalkozás. A törvény szerint KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek a) összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és b) éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

- A mutatóból kiszűrésre kerül a Növekedési Hitelprogram keretén belül folyósított hitelek értékének 25 százaléka. Ezzel lehetővé válik, hogy a mutató a piaci hitelezést preferálja, azonban a szorzó elég alacsony ahhoz, hogy a Növekedési Hitelprogramban különösen aktív kisbankok számára se járjon jelentős hátránnyal.

A jegybanki eszközök igénybevételének ellenőrzése során használt mutató: a mikro-, kis- és középvállalatok számára folyósított hitelek csökkentve a törlesztésekkel, az NHP folyósítások 25 százalékaival és az eladott teljesítő követelések bruttó könyv szerinti értékével, milliárd forintban. A mutató: a mikro-, kis- és középvállalatokkal szembeni hiteltranzakciók (folyósítások és törlesztések egyenlege) az adott naptári évben, korrigálva az ugyanezen időszak során eladott teljesítő követelések és az NHP folyósítások 25 százalékaival bruttó értékével.

$$Mutató_t = \sum_{n=0}^{11} Tr_{t-n} - \sum_{n=0}^{11} El_{t-n} - 0,25 * \sum_{n=0}^{11} NHP_{t-n}$$

ahol

Tr_{t-n} : A mikro-, kis- és középvállalatok részére a tárgyidőszakot n hónappal megelőző időszak során folyósított, és az általuk ugyanezen időszak során törlesztett hitelek különbsége a 7H adatszolgáltatás alapján. $n=0,1,2,\dots,11$. t =adott naptári év decembere.

El_{t-n} : A tárgyidőszakot n hónappal megelőző időszak során eladott, a mikro-, kis- és középvállalatok felé fennálló teljesítő hitelállomány bruttó értéke a 7H adatszolgáltatás alapján. $n=0,1,2,\dots,11$. t =adott naptári év decembere.

NHP_{t-n} : A mikro-, kis- és középvállalatok részére a tárgyidőszakot n hónappal megelőző időszak során a Növekedési Hitelprogram keretein belül folyósított hitelek volumene az AL8 adatszolgáltatás alapján. $n=0,1,2,\dots,11$. t =adott naptári év decembere.

Az árfolyamhatás kiszűrése érdekében a devizában denominált folyósítások, törlesztések és eladott tételek forint értéke azonos árfolyamon kerül kiszámításra, ami az adott adatszolgáltatás időszakára vonatkozó átlagárfolyammal való leosztással és egy választott árfolyammal (bázis árfolyam) történő felszorzással valósul meg.

A vállalt hitelezési feltétel ellenőrzése utólag, az éves adatok rendelkezésre állásakor történhet, az első évi teljesítésre vonatkozóan 2017 februárjában. A hitelezési folyamatokat az MNB naptári évre nézve vizsgálja. A 2016-os kritériumnak, illetve implicit vállalásnak való megfelelés ellenőrzése 2017 februárjában esedékes.

6. ábra: Sematikus példa a Piaci Hitelprogram eszközeinek ellenőrzésére

